

INTERES PRAWNY JAKO PRZESŁANKA POWÓDZTWA

Szymon Śniady

INTERES PRAWNY JAKO PRZESŁANKA POWÓDZTWA

Szymon Śniady

Wolters Kluwer

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
ŁÓDZKIEGO

WARSZAWA-ŁÓDŹ 2025

SERIA **MONOGRAFIE**

Stan prawny na 1 lipca 2025 r.

Recenzenci

Prof. dr hab. Łukasz Błaszczak

Dr hab. Andrzej Jarocho, prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Wydawczyni

Małgorzata Stańczak

Redaktorka inicjująca Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego

Monika Borowczyk

Redaktorka prowadząca

Joanna Cybulska

Opracowanie redakcyjne

Izabela Baran

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

© Copyright for this edition by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

© Copyright for this edition by Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2025

ISBN 978-83-8390-790-1 (Wolters Kluwer Polska)

ISBN 978-83-8331-767-0 (Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego)

ISSN 1897-4392

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

ul. J. Matejki 34 a

90-237 Łódź

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wstęp	13
Rozdział 1	
Pojęcie i ogólna charakterystyka interesu prawnego	19
1.1. Wprowadzenie.....	19
1.2. Znaczenie pojęcia interesu.....	20
1.3. Interes w prawie	22
1.4. Próba definicji pojęcia interesu prawnego	25
1.5. Interes prawny a inne kategorie interesów w języku prawnym	30
1.6. Interes prawny w obcych procedurach cywilnych.....	33
1.7. Interes prawny w instytucjach Kodeksu postępowania cywilnego.....	42
1.7.1. Interes prawny jako merytoryczna przesłanka skuteczności lub zasadności czynności procesowej.....	47
1.7.2. Interes prawny jako przesłanka wszczęcia postępowania oraz stania się stroną lub innym uczestnikiem postępowania.....	52
1.7.3. Interes prawny jako przesłanka dopuszczalności czynności procesowej.....	58
1.8. Podsumowanie	63

Rozdział 2

Znaczenie interesu prawnego w wytaczanym powództwie

w kontekście prawa do rzetelnego procesu.....	65
2.1. Wprowadzenie.....	65
2.2. Znaczenie interesu prawnego w powództwie.....	66
2.3. Interes prawny a prawo do sądu	70
2.4. Interes prawny a cele i funkcje postępowania cywilnego...	78
2.5. Interes prawny a przedmiot procesu cywilnego.....	84
2.6. Interes prawny a nadużycie prawa procesowego i sprzeczność z dobrymi obyczajami.....	90
2.7. Interes prawny a powództwo oczywiście bezzasadne (art. 191 ¹ k.p.c.).....	97
2.8. Interes prawny a legitymacja procesowa	100
2.9. Podsumowanie	104

Rozdział 3

Miejsce interesu prawnego wśród przesłanek powództwa.....

3.1. Wprowadzenie.....	107
3.2. Dotychczasowe poglądy na temat interesu prawnego jako ogólnej przesłanki uzyskania ochrony prawnej	109
3.3. Interes prawny w powództwie a przesłanki procesowe ...	120
3.3.1. Brak interesu prawnego w powództwie a odrzucenie pozwu.....	127
3.3.2. Brak interesu prawnego w powództwie a umorzenie postępowania.....	142
3.3.2.1. Brak interesu prawnego w powództwie a niedopuszczalność wydania wyroku.....	151
3.3.2.2. Brak interesu prawnego w powództwie a zbędność wydania wyroku.....	156
3.4. Interes prawny a przesłanki zasadności powództwa.....	166
3.5. Konsekwencje kwalifikacji interesu prawnego jako warunku uwzględnienia powództwa lub przesłanki procesowej.....	175
3.5.1. Konsekwencje kwalifikacji interesu prawnego jako warunku uwzględnienia powództwa.....	175

3.5.2. Konsekwencje kwalifikacji interesu prawnego jako przesłanki procesowej	181
3.6. Podsumowanie	184

Rozdział 4

Interes prawny w poszczególnych rodzajach powództwa	187
4.1. Wprowadzenie	187
4.2. Interes prawny w powództwie o ustalenie	189
4.2.1. Uwagi wstępne	189
4.2.2. Przypadki posiadania interesu prawnego w powództwie o ustalenie	191
4.2.3. Rola interesu prawnego w powództwie o ustalenie	196
4.3. Interes prawny w powództwie o świadczenie	205
4.3.1. Uwagi wstępne	205
4.3.2. Przypadki posiadania interesu prawnego w powództwie o świadczenie	206
4.3.2.1. Niewymagalność roszczenia	210
4.3.2.2. Niezaskarżalność roszczenia	213
4.3.2.3. Spełnienie świadczenia i inne przyczyny wygaśnięcia roszczenia materialnego	215
4.3.2.4. Niezgodność dochodzonego prawa z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem lub zasadami współżycia społecznego	219
4.3.2.5. Posiadanie tytułu egzekucyjnego obejmującego dochodzone świadczenie....	220
4.3.2.6. Możliwość prowadzenia egzekucji przeciwko osobie niewskazanej w tytule egzekucyjnym	234
4.3.3. Rola interesu prawnego w powództwie o świadczenie	240
4.4. Interes prawny w powództwie o ukształtowanie	250
4.4.1. Uwagi wstępne	250
4.4.2. Przypadki posiadania interesu prawnego w powództwach o ukształtowanie	252

4.4.3. Rola interesu prawnego w powództwie o ukształtowanie.....	255
4.5. Podsumowanie.....	257
Wnioski.....	261
Bibliografia.....	269

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

aZPO	– austriacki Kodeks postępowania cywilnego z 1.08.1895 r., RGBl. 1895/113 ze zm. (Zivilprozessordnung)
CPC	– francuski Kodeks postępowania cywilnego z 5.12.1975 r. ze zm. (Code de procédure civile), Code de procédure civile décret no 75-1123 du 5 décembre 1975, Journal Officiel de la République française de 9 décembre 1975, p. 12521
d.k.p.c.	– Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29.11.1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1930 r. Nr 83, poz. 651 ze zm.)
k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2024 r. poz. 1061 ze zm.)
k.p.	– ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2025 r. poz. 277 ze zm.)
k.p.a.	– ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572 ze zm.)
k.p.c.	– ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1568 ze zm.)
k.p.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 46 ze zm.)
k.r.o.	– ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 ze zm.)
k.s.h.	– ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 18 ze zm.)
LEC	– hiszpańska Ustawa o postępowaniu cywilnym z 7.01.2001 r. (Ley de Enjuiciamiento Civil), BOE-A-2000-323.
p.w.k.p.c.	– ustawa z 17.11.1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 297 ze zm.)

rozporządzenie 1215/2012	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 351 z 20.12.2012 r., s. 1)
u.d.r.p.g.	– ustawa z 17.12.2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1485)
u.k.w.h.	– ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2025 r. poz. 341)
ZPO	– niemiecki Kodeks postępowania cywilnego z 30.01.1877 r. w brzmieniu ogłoszonym 5 grudnia 2005 r., BGBl. I S. 3202 ze zm. (Zivilprozessordnung)

Organy orzekające i inne

ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TSUE	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (poprzednio Europejski Trybunał Sprawiedliwości)

Publikatory i czasopisma

Biul. SN	– Biuletyn Sądu Najwyższego
DPP	– Demokratyczny Przegląd Prawniczy
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	– Dziennik Urzędowy
Dz.Urz. UE	– Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
MoP	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna
OSNC-ZD	– Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
Orzecznictwo Sądu Najwyższego	
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	– Państwo i Prawo
PPC	– Polski Proces Cywilny

PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
PS	– Przegląd Sądowy
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
ZOTSiS	– Zbiór Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu

Inne skróty

uchwała SN(7z)	– uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, której nadano moc zasady prawnej
uchwała SN(CI)	– uchwała całego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego
uchwała SN(PI)	– uchwała połączonych składów Izby Cywilnej oraz Pracy Sądu Najwyższego

WSTĘP

Interes prawny jest przedmiotem zainteresowania polskich procesualistów cywilnych od czasów przed odzyskaniem przez Polskę państwowości. Tematyka ta była poruszana w podręcznikach procesu cywilnego wielkich polskich procesualistów – K. Stefki¹ czy E. Waškowskiego², ale także w monografiach naukowych W. Werhanowskiego³ oraz J. Zajkowskiego⁴.

Problematyka interesu prawnego, choć bardzo żywa w ostatnich latach w judykaturze, nie doczekała się szerszego omówienia w kontekście instytucji powództwa. Co prawda niektórzy autorzy wyrażali swoje stanowiska na powyższy temat, lecz wypowiedzi te najczęściej pojawiały się przy okazji omawiania innych problemów postępowania cywilnego lub też ograniczały się do analizy jedynie powództwa o ustalenie prawa lub stosunku prawnego.

Ostatnie obszerne opracowanie dotyczące interesu prawnego w postępowaniu cywilnym, czyli obejmujące również wszystkie rodzaje powództwa, zostało opublikowane w 1968 r. przez T. Rowińskiego⁵. Praca ta,

¹ K. Stefko, *Procedura cywilna wedle stenogramu wykładów uniwersyteckich*, t. 2, Lwów 1928, s. 11.

² E. Waškowski, *Podręcznik procesu cywilnego*, Wilno 1932, s. 200–201.

³ W. Werhanowski, *Znaczenie interesu prawnego w procesie cywilnym*, Lwów 1908, s. 1.

⁴ J. Zajkowski, *Wstęp do badań nad pojęciem interesu w prawie i procesie cywilnym*, Wilno 1935, s. 2–3.

⁵ T. Rowiński, *Interes prawny w procesie cywilnym i postępowaniu nieprocesowym*, Łódź 1968.

choć napisana na bardzo wysokim poziomie merytorycznym, ma już ponad pół wieku i została przygotowana w odmiennych od dzisiejszych realiach społecznych i ustrojowych. Choć zasadnicze przepisy dotyczące interesu prawnego w powództwie, a w zasadzie ich brak – z wyjątkiem przepisu dotyczącego powództwa o ustalenie, nie zmieniły się, to jednak zarówno ustroj państwa polskiego, jak i system prawny uległy gruntownym przekształceniom. Niektóre przypadki, chociaż wymieniane przez Rowińskiego, uznane zostały za marginalne i niestanowiące zagadnień o praktycznym walorze, podczas gdy dziś są codziennością w orzeczniczej praktyce sądów.

Dotychczasowe stanowiska wyrażane w doktrynie i judykaturze w zakresie interesu prawnego w powództwie są dość zróżnicowane. Zgodnie z jednym z poglądów interes prawny ma znaczenie tylko dla powództwa o ustalenie, zgodnie z innym jest warunkiem uwzględnienia każdego powództwa. Są też autorzy podnoszący, że interes prawny w powództwie można traktować, przynajmniej w niektórych przypadkach, jako przesłankę dopuszczalności rozpoznania sprawy. Przedstawiciele tego „konfliktu” poglądów zderzają ze sobą założenie o celowości postępowania cywilnego z brakiem regulacji ustawowej tego zagadnienia. Nie sposób jednak nie dostrzec licznych wypowiedzi judykatury dotyczących wyodrębniania różnego rodzaju czynników i przesłanek w postępowaniu cywilnym, o których ustawa milczy, a które mają istotne znaczenie dla możliwości uzyskania ochrony sądowej.

Szczególnym impulsem do napisania niniejszej pracy były ostatnie wypowiedzi judykatury dotyczące interesu prawnego w zaskarżeniu oraz zbędności wydania wyroku. W uchwale – zasadzie prawnej Sądu Najwyższego z 15.05.2014 r.⁶ stwierdzono, że interes prawny stanowi przesłankę dopuszczalności wnoszenia środków zaskarżenia, co rozwiązało wieloletnią niejednorodność poglądów orzecznictwa i judykatury w tym zakresie. Co istotne, w uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy zaznaczył, że postępowanie cywilne jest działaniem celowym, a warunkiem udzielenia sądowej ochrony prawnej jest istnienie obiektywnej potrzeby jej uzyskania przez podmiot dochodzący swych praw, a więc

⁶ Uchwała SN(7z) z 15.05.2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014/11, poz. 108.

interesu prawnego. Podniesiono, że wszczynanie postępowań cywilnych i podejmowanie w ich ramach czynności procesowych musi być konfrontowane z tym, czy w konkretnym przypadku istnieje obiektywna potrzeba wszczęcia postępowania. Sąd Najwyższy wskazał zatem, że posiadanie przez stronę inicjującą postępowanie obiektywnej potrzeby uzyskania od sądu ochrony prawnej jest warunkiem jej udzielenia i powoduje, iż wydanie wyroku nie jest zabiegiem zbędnym. Sąd Najwyższy podkreślił jednak, że w razie braku interesu prawnego w wytoczeniu powództwa podlega ono oddaleniu, nie zaś odrzuceniu, co jednak ma wynikać z zamkniętego katalogu przyczyn odrzucenia powództwa.

Z kolei w uchwale z 18.01.2019 r.⁷ Sąd Najwyższy, przedstawiając odmienne poglądy występujące w doktrynie, ostatecznie uznał, że interes prawny nie stanowi przesłanki procesowej. Jednocześnie podniesiono, że utrata interesu prawnego w powództwie o zasądzenie w postaci uzyskania innego tytułu egzekucyjnego w toku postępowania powoduje, iż kontynuowanie postępowania o świadczenie staje się zbędne. W konsekwencji SN przyjął, że dezaktualizacja interesu prawnego powoda w powództwie o zasądzenie skutkuje wydaniem postanowienia o umorzeniu postępowania, a rozstrzygnięcie to „jest w pełni wystarczające dla uczynienia zadość prawu stron do sądu i rzetelnego procesu”.

Przywołane stanowiska wyrażane przez Sąd Najwyższy wpisują się w nurt przyznający niebagatelne znaczenie interesowi prawnemu w powództwie, sugerując odmiennie od dawniejszych stanowisk judykatury, że brak interesu prawnego może nie decydować o niezasadności powództwa, ale prowadzić do rozstrzygnięcia o charakterze procesowym.

Celem badań prezentowanych w monografii jest przedstawienie roli, jaką odgrywa interes prawny dla wytaczanego powództwa. W szczególności podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, czy interes prawny może stanowić przesłankę dopuszczalności powództwa w ogólności lub w przypadku tylko niektórych jego rodzajów, czy też przesłankę jego zasadności. Postawiono hipotezę badawczą, że interes prawny stanowi przesłankę dopuszczalności powództwa w ogólności. Jednocześnie badaniu

⁷ Uchwała SN z 18.01.2019 r., III CZP 55/18, OSNC 2019/9, poz. 90.

poddano możliwość traktowania interesu prawnego jako przesłanki dopuszczalności powództwa w zależności od jego rodzaju, a także zasadność ujmowania interesu prawnego jako warunku, którego brak winien skutkować oddaleniem powództwa.

W celu zweryfikowania tak postawionej hipotezy postawiono następujące szczegółowe pytania badawcze:

- a) Czym w istocie jest interes prawny?
- b) Jaka jest relacja interesu prawnego do innych instytucji tworzących prawo do rzetelnego procesu cywilnego?
- c) Na czym polega rozróżnienie przesłanek merytorycznych uwzględnienia powództwa oraz przesłanek procesowych jego dopuszczalności w kontekście interesu prawnego?
- d) W jakich przypadkach powód posiada interes prawny lub go nie posiada w wytaczanym powództwie w zależności od jego rodzaju?

Praca została podzielona na cztery rozdziały, w których podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze.

Rozdział pierwszy poświęcono charakterystyce interesu prawnego w nauce prawa. Dokonano omówienia poglądów nauki i praktyki na temat znaczenia pojęcia interesu prawnego zarówno w instytucjach postępowania cywilnego, jak i w innych gałęziach prawa. Jednocześnie wskazano rolę interesu prawnego w dawnym ustawodawstwie polskim oraz w obcych systemach prawnych. Analiza funkcji, jaką pełni interes prawny, pozwala na sformułowanie definicji pojęcia interesu prawnego w postępowaniu cywilnym, co stanowi punkt wyjścia do dalszych rozważań.

W rozdziale drugim dokonano analizy pojęcia interesu prawnego w powództwie w kontekście prawa do rzetelnego procesu. Omówiono również relację między interesem prawnym a prawem do sądu, funkcją i celem procesu, instytucją powództwa oczywiście bezzasadnego oraz legitymacją procesową. Przedmiotowe analizy brały w szczególności pod uwagę możliwość zakwalifikowania interesu prawnego jako przesłanki powództwa w kontekście zapewnienia prawa do sądu oraz wpływu, jaki uzależnienie udzielenia ochrony prawnej od posiadania interesu

prawnego ma dla osiągnięcia celów postępowania cywilnego i realizacji funkcji procesu. Jednocześnie badaniu podlegał związek pomiędzy interesem prawnym w powództwie a przedmiotem postępowania cywilnego i roszczeniem procesowym.

W rozdziale trzecim omówiono przesłanki dopuszczalności powództwa oraz przesłanki jego zasadności. Zaprezentowano poglądy przedstawicieli nauki oraz stanowiska orzecznictwa w przedmiocie charakteru obu zbiorów przesłanek oraz konsekwencji braku poszczególnych przesłanek. Dokonano również analizy przesłanek procesowych powództwa oraz przesłanek zasadności powództwa w kontekście możliwości i zasadności umiejscowienia wśród nich interesu prawnego. Ponadto naświetlono przynależność poszczególnych przesłanek do jednej lub drugiej grupy przesłanek, z analizą poglądów na temat charakteru katalogu przesłanek odrzucenia pozwu. Wskazano także na konsekwencje płynące z zakwalifikowania interesu prawnego do jednej lub drugiej grupy przesłanek.

Rozdział czwarty poświęcono interesowi prawnemu w poszczególnych rodzajach powództwa, z uwzględnieniem ich częściowo odmiennego charakteru związanego ze specyfiką żądań w nich podnoszonych. Przedstawiono przypadki, w których uznaje się, że powód posiada interes prawny w wytaczanym powództwie, oraz takie, w których jest on mu odmawiany. Nadto wskazano, jakie znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnego typu powództwa ma stwierdzenie posiadania interesu prawnego przez powoda.

Całość rozważań zamykają wysunięte na podstawie przeprowadzonych analiz wnioski.

W monografii uwzględniono stan prawny na dzień 1 lipca 2025 r.

Niniejsza monografia jest rozszerzoną i zaktualizowaną wersją mojej rozprawy doktorskiej przygotowanej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem Kierownika Katedry Postępowania Cywilnego I Pana prof. dr. hab. Sławomira Cieślaka i obronionej tamże we wrześniu 2024 r. Wyrazy wdzięczności za wnikiwe i cenne

uwagi oraz życzliwe przyjęcie chciałbym poza Panem Promotorem i p. dr. hab. Iza-
belli Gil, prof. UW, dr. hab. Annie Kościółek, prof. UR, dr. hab. Joannie
Bodio, prof. UMCS, a także recenzentom niniejszej monografii, Panom
prof. dr. hab. Łukaszowi Błaszczakowi oraz dr. hab. Andrzejowi Jarosze,
prof. UAM.

Gorące podziękowania składam też dziadkowi, rodzicom, bratu
i w szczególności Katarzynie Syncerek, których pomoc, wsparcie oraz
motywacja umożliwiły napisanie rozprawy doktorskiej i w konsekwencji
prezentowanej książki.

Rozdział 1

POJĘCIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA INTERESU PRAWNEGO

1.1. Wprowadzenie

Zarówno w prawodawstwie, jak i w piśmiennictwie pojęcie „interes prawny” pojawia się wielokrotnie, m.in. w przepisach procedury cywilnej, Kodeksu postępowania administracyjnego¹, Kodeksu spółek handlowych², Kodeksu pracy³, Kodeksu postępowania karnego⁴, Prawa wekslowego⁵, Prawa zamówień publicznych⁶, Prawa autorskiego i praw pokrewnych⁷, a także wielu innych aktów prawnych.

W obecnym Kodeksie postępowania cywilnego⁸ interes prawny jest *explicite* wskazany jako przesłanka potrzebna do dokonania niektórych czynności procesowych, w tym jednego rodzaju powództwa, zaś na gruncie procedury administracyjnej interes prawny decyduje, czy ktoś

¹ Ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572).

² Ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 18).

³ Ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2025 r. poz. 277).

⁴ Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 46).

⁵ Ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 282).

⁶ Ustawa z 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1320).

⁷ Ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 24).

⁸ Ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1568).

jest stroną postępowania administracyjnego. W żadnej jednak ustawie, ani obecnie, ani wcześniej obowiązującej⁹, nie sposób znaleźć legalnej definicji tego pojęcia.

Trudności w dokładnym określeniu znaczenia tego sformułowania występują zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie od wielu lat. W okresie przedwojennym J. Zajkowski określił nawet „interes prawny” jako pojęcie niejasne i mętne¹⁰, co tylko obrazuje problematykę, z jaką się ono wiąże.

Analizom w niniejszym rozdziale, stosownie do pierwszego pytania badawczego, poddane zatem zostaną pojęcia: „interes” oraz „interes prawny”. Ze względu na występowanie pojęcia interesu prawnego również w innych dziedzinach prawa i w obcych systemach prawnych przedmiotowa instytucja będzie poddana analizie także w ich kontekście. Wreszcie określona zostanie funkcja, jaką interes prawny pełni w instytucjach postępowania cywilnego, lecz biorąc pod uwagę systematykę pracy, w tym miejscu z ograniczeniem wyłącznie do przypadków innych aniżeli jego rola w powództwie.

1.2. Znaczenie pojęcia interesu

Próbę zdefiniowania pojęcia interesu prawnego należy zacząć od zrozumienia znaczenia pojęciowego samego słowa „interes”. Jest ono popularne zarówno w języku potocznym, jak i w naukach społecznych. Jego wieloznaczność powoduje jednak, że próbowano przypisać mu wiele znaczeń, m.in.: „pobudki, pożądania, potrzeby, woli, uwagi, uczucia, oceny, wartości, dobra, szkody, warunków bytowania, korzyści, pewnego rodzaju stanów, przebiegów, stosunków”¹¹.

⁹ W. Werhanowski, *Znaczenie interesu prawnego w procesie cywilnym*, Lwów 1908, s. 1.

¹⁰ J. Zajkowski, *Wstęp do badań nad pojęciem interesu w prawie i procesie cywilnym*, Wilno 1935, s. 2–3.

¹¹ Tamże.

W psychologicznym ujęciu interes wiązany jest ze zjawiskiem uczuć, pożądań, przeżyć czy woli. R. Eisler w interesie widzi czynnik, od którego „zależne są wszystkie myśli i czyny”, zaś I. Kant interes traktuje jako „przyczynę powodującą określoną aktywność człowieka”¹².

W ujęciu encyklopedycznym interes to „pojęcie występujące w naukach społecznych i różnie definiowane, związane z kategoriami potrzeby i wartości”. Ekonomia przez interesy rozumie „obiektywne stany rzeczy stanowiące przedmiot pożądań lub dążeń jednostek albo grup gospodarujących”, a w ujęciu socjologicznym interes oznacza „pewne przedmioty, stany rzeczy, bądź zespół postaw i dążeń jednostek lub grup społecznych do osiągnięcia tych przedmiotów lub stanów rzeczy, ocenionych przez nie jako pożądane, cenne, a czasami konieczne, i dla osiągnięcia których mobilizują aktywność i środki, które są do ich dyspozycji”. W każdym z tych ujęć „ocena tego, co jest korzystne dla danej jednostki lub grupy społecznej, może być zgodna z przeświadczeniem tej jednostki lub grupy albo wynikać z kryterium zobiektywizowanego – maksymalnego udziału w określonych dobrach [...] i zaspokojenia maksymalnej liczby ludzkich potrzeb, dających się zrealizować w określonych warunkach historycznych”¹³.

Samo słowo „interes” do języka polskiego dotarło z łaciny za pośrednictwem języka niemieckiego. Termin ten wykształcił się z łacińskiego sformułowania *inter sum*, *inter esse* znaczącego m.in. „zajmować się czymś”¹⁴ i ewoluował w wyraz *interesse* oznaczający m.in. korzyść, dochód¹⁵. Podobne znaczenie *interesse* miało w przedrozbiorowej Rzeczypospolitej. W szesnastowiecznym języku polskim „interes” prócz korzyści czy dochodu oznaczał również prawo oraz roszczenie prawne¹⁶.

¹² Cyt. za: M. Zdyb, *Interes prawny jednostki w sferze materialnego prawa administracyjnego. Studium teoretyczno-prawne*, Lublin 1991, s. 11.

¹³ *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 3: I–Ł, red. D. Kalisiewicz, B. Petrozolin-Skowrońska, Warszawa 1995, s. 68–69.

¹⁴ W. Werhanowski, *Znaczenie interesu prawnego...*, s. 6.

¹⁵ J. Soneł, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 2009, s. 512.

¹⁶ *Słownik polszczyzny XVI wieku*, t. 7: Gora–Irzyk, red. M.R. Mayenowa, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1974, s. 574.

Znamienne jest, że angielskie *interest* oznacza m.in. prowizję od udzielonego kredytu i odsetki¹⁷, ale także uprawnienie¹⁸. Z kolei w języku francuskim *intérêt* może być rozumiane jako sprawa, korzyść, odsetki, ale też uprawnienie do wszczęcia procesu¹⁹.

Obecnie w słownikach języka polskiego „interes” definiuje się jako pożytek, korzyść, rzecz opłacalną i przedsięwzięcie przynoszące korzyść materialną²⁰, w szczególności jako coś, co jest postrzegane jako korzystne, opłacalne²¹, oraz jako sprawę do załatwienia²².

1.3. Interes w prawie

Pojęcie interesu ma kluczowe znaczenie w nauce prawa. W prawie rzymskim *lis* oznaczające proces sądowy niekiedy utożsamiano z przedmiotem sporu oraz z interesem powoda naruszonym przez zachowanie pozwanego. Pojęcie *interesse* obejmowało natomiast wyrównanie szkody poniesionej przez powoda, a w prawie publicznym utożsamiano je z dobrem ogółu i interesem państwa²³.

R. Longchamps de Bérrier stwierdził, że „stosunki ludzkie uregulowane przez prawo wynikają z ich interesów”, za interesy natomiast uważał „potrzeby skierowane do świata zewnętrznego”²⁴, zaznaczając, że interes tym się różni od potrzeby, iż możliwe jest jego zaspokojenie²⁵. Autor

¹⁷ Hasło „Interest (economics)”, [w:] *Encyclopædia Britannica*, www.britannica.com.

¹⁸ Hasło „Interest”, [w:] *Cambridge English Dictionary*, <http://dictionary.cambridge.org>.

¹⁹ *Vocabulaire juridique*, red. G. Cornu, Paris 1987, s. 429–431.

²⁰ *Słownik języka polskiego*, t. 1: A–K, red. M. Szymczak, Warszawa 1988, s. 799.

²¹ *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, t. 14, red. H. Zgólkowa, Poznań 1998, s. 311–312.

²² *Inny słownik języka polskiego*, t. 1: A...Ó, red. M. Bańko, Warszawa 2000, s. 542–543.

²³ W. Rozwadowski, Hasło „interes”, [w:] *Prawo rzymskie. Słownik encyklopedyczny*, red. W. Wołodkiewicz, Warszawa 1986, s. 77, 95.

²⁴ R. Longchamps de Bérrier, *Wstęp do nauki prawa cywilnego*, Lublin 1922, s. 63.

²⁵ R. Longchamps de Bérrier, *Studia nad istotą osoby prawniczej*, Lwów 1911, s. 97.

podkreślał, że dla bytu interesu nie jest jednak relewantne, by podmiot zainteresowany „sam go odczuwał i jego zaspokojenia sobie życzył”²⁶.

F. Liszt postawił natomiast tezę, że ochrona interesów stanowi właśnie istotę prawa. Z kolei R. von Ihering zdefiniował prawo jako „prawnie chronione interesy”²⁷. Autor za istotę prawa podmiotowego uznał nie tyle wolę podmiotu, co realną korzyść wzbogaconą o element formalny w postaci skargi, służącej do realizacji tego prawa²⁸. W teorii interesu von Iheringa nacisk kładziony jest zatem na okoliczność, że „porządek prawny tworzy prawa podmiotowe nie jako cel sam w sobie, nie na to, by jednostka mogła nimi dowolnie rozporządzać, lecz dla zaspokojenia ludzkich potrzeb i ochrony rozumnych interesów”²⁹.

Z kolei K. Gandor interes definiuje jako „stosunek danej osoby do świata zewnętrznego polegający na tym, że osoba ta, ze względu na cel, do którego zmierza (a jest nim zaspokojenie jej materialnych i duchowych potrzeb), czegoś od świata zewnętrznego potrzebuje, a ta potrzeba może być w zasadzie zaspokojona”³⁰. Przez prawo podmiotowe autor ten rozumie zaś „możliwość zaspokojenia szczególnie doniosłego interesu, nadaną jednostce i zabezpieczoną dla niej przez normę prawną”³¹. Według C. Znamierowskiego interes to „źródło korzyści rzeczywistych lub możliwych dla zainteresowanego”, normy prawne mają zaś za zadanie regulować i usuwać kolizje interesów³². J. Lang jako interes przyjmuje „relację między jakimś stanem obiektywnym, aktualnym lub przyszłym, a oceną tego stanu z punktu widzenia korzyści, które on przynosi lub może przynieść jakiejś jednostce lub grupie społecznej”³³. K. Gajda-

²⁶ Tamże.

²⁷ Cyt. za: T. Rowiński, *Interes prawny w procesie cywilnym i postępowaniu nieprocesowym*, Łódź 1968, s. 3.

²⁸ Cyt. za: A. Bierć, *Zarys prawa prywatnego. Część ogólna*, Warszawa 2012, s. 95.

²⁹ Cyt. za: A. Szpunar, *Nadużycie prawa podmiotowego*, Kraków 1947, s. 22.

³⁰ K. Gandor, *Prawa podmiotowe tymczasowe (ekspektatywy)*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968, s. 5.

³¹ Tamże, s. 9.

³² C. Znamierowski, *Podstawowe pojęcia teorii prawa. Część pierwsza: Układ prawny i norma prawna*, Poznań 1934, s. 156, 158.

³³ J. Lang, *Z rozważań nad pojęciem interesu w prawie administracyjnym*, „Acta Universitatis Vratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji” 1997/38, s. 134.

-Roszczynialska podkreśla, że interes ma wymiar użytkowy w tym znaczeniu, iż służy podmiotowi do uzyskania wyniku sprzyjającego realizacji jego praw czy zysku ekonomicznego³⁴.

S. Gołąb w interesie dostrzega „hipotetyczną korzyść”³⁵, a T. Rowiński jako polski odpowiednik słowa „interes” proponuje wyraz „potrzeba”, wskazując, że interesem jest „subiektywnie odczuwana potrzeba określonego zachowania się – działania lub zaniechania – wywołana chęcią osiągnięcia jakiejś korzyści”³⁶. J. Klimkowicz w pojęciu interesu dostrzega czynnik emocjonalny związany ze stosunkiem podmiotu do stanu rzeczy, który chce utrzymać lub zmienić³⁷.

Zdaniem K. Stefki interes w prawie zachodzi, gdy coś dotyczy danego podmiotu³⁸. Natomiast P. Bryłowski i A. Kidyba dokonują podziału interesu na ten w aspekcie obiektywnym, a więc dotyczący „istniejącej rzeczywiście relacji między potrzebą, danymi stosunkami społecznymi i dobrem zdolnym zaspokoić potrzebę”, oraz ten w aspekcie subiektywnym, tworzonym „przez odbicie powołanej relacji w świadomości podmiotu interesu”³⁹. E. Waśkowski wyszczególnia trzy kategorie interesu: interes materialny (polegający na otrzymaniu korzyści materialnych lub uniknięciu strat), interes moralny (polegający na ochronie dóbr niematerialnych) oraz interes jurydyczny (polegający na nabyciu, wzmocnieniu lub zabezpieczeniu prawa albo na zwolnieniu od obowiązków)⁴⁰. Z kolei A.S. Duda przez interes w języku prawniczym rozumie „potrzebę korzyści w postaci celu (stanu) będącego jakąś wartością”, podkreślając

³⁴ K. Gajda-Roszczynialska, *Między interesem publicznym a prywatnym. Granice władzy sądowniczej w postępowaniu cywilnym*, cz. 1: *W poszukiwaniu pojęcia interesu*, PS 2020/3, s. 44–45.

³⁵ S. Gołąb, *Interwencja uboczna (ciąg dalszy)*, „Palestra” 1934/8, s. 465.

³⁶ T. Rowiński, *Interes prawny...*, s. 18.

³⁷ J. Klimkowicz, *Interwencja uboczna według kodeksu postępowania cywilnego*, Warszawa 1972, s. 50–51.

³⁸ K. Stefko, *Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1956, s. 56–57.

³⁹ P. Bryłowski, A. Kidyba, *Kategoria interesu w kodeksie spółek handlowych*, PPH 2005/10, s. 4.

⁴⁰ E. Waśkowski, *O projekcie kodeksu postępowania cywilnego. Część dalsza*, „Palestra” 1930/10–11, s. 440.

jednak, że interes ten, jako osadzony w sferze odczuć jednostki, ma wymiar subiektywny⁴¹.

H. Groszyk i A. Korybski zauważają, że sformułowania języka prawnego wykorzystujące słowo „interes” mają postać zwrotów niedookreślonych i wymagają skomplikowanych zabiegów interpretacyjnych w celu odkodowania ich znaczenia⁴².

1.4. Próba definicji pojęcia interesu prawnego

Jak zatem należy rozumieć pojęcie „interes prawny”? Epitet „prawny” oznacza, że interes ten musi dotyczyć prawa, być zgodny z prawem, a w szczególności posiadać swoje źródło w prawie. Językowe znaczenie pojęcia interesu prawnego skłania do jego definiowania jako potrzeby lub korzyści, które są zgodne z prawem lub mają w nim swoje źródło. Określenie to jednak jako ogólnikowe wydaje się mało przydatne dla dalszych rozważań⁴³.

Kategoria interesu prawnego, jak wskazano wcześniej, znana jest wielu dziedzinom prawa, przy czym nie ma zgody w doktrynie, czy treść tego pojęcia winna być rozumiana jednolicie na gruncie całego systemu prawa, czy też jego definiowanie powinno się różnić w zależności od konkretnej gałęzi prawa, czy nawet instytucji, na którą interes prawny ma mieć wpływ. Jak wcześniej wskazano, jest to zwrot niedookreślony i w istocie stanowi klauzulę generalną pozwalającą na różne jej rozumienie w zależności od konkretnej instytucji prawnej oraz stanu faktycznego.

⁴¹ A.S. Duda, *Interes prawny w polskim prawie administracyjnym*, Warszawa 2008, s. 13.

⁴² H. Groszyk, A. Korybski, *O pojęciu interesu w naukach prawnych (przegląd wybranej problematyki z perspektywy teoretycznoprawnej)*, [w:] *Pojęcie interesu prawnego w naukach prawnych, prawie stanowionym i orzecznictwie sądowym Polski i Ukrainy*, red. A. Korybski, M.W. Kostyckij, L. Leszczyński, Lublin 2006, s. 14–15.

⁴³ D. Mróz-Szarmach, *Interes prawny w zaskarżeniu orzeczenia w cywilnym postępowaniu rozpoznawczym*, Warszawa 2020, s. 10–11.

Interes prawny w postępowaniu karnym rozumiany jest jako zasługujący na powszechną aprobatę interes jednostki będący jego prawnie chronionym dobrem. W tym kontekście oceniana jest przesłanka istnienia *gravamenu*, czyli pokrzywdzenia w skarżonej decyzji procesowej, powodującego dla skarżącego potrzebę zmiany lub uchylenia wydanej decyzji⁴⁴. Zgodnie z art. 425 § 3 k.p.k. dopuszczalne jest skarżenie jedynie rozstrzygnięć lub ustaleń naruszających prawa lub interesy skarżącego⁴⁵. Co istotne, powyższe rozumienie interesu prawnego zezwala na zaskarżenie nie tylko rozstrzygnięć niekorzystnych co do zasady dla strony, ale również samej podstawy takiego rozstrzygnięcia⁴⁶. Przez istnienie interesu prawnego w korzystnym rozstrzygnięciu definiuje się także, czy podmiot ten uznany jest za stronę procesową w postępowaniu karnym⁴⁷.

W prawie administracyjnym interes prawny oznacza możliwość uzyskania przez podmiot korzyści w postaci władczej czynności organu administracji publicznej lub uzyskania ochrony procesowej lub sądowno-procesowej⁴⁸. Źródło interesu prawnego strony jest w istniejącej normie prawnej, nie może być natomiast samodzielnie przez jednostkę kształtowane. Kategorię interesu prawnego od interesu faktycznego odróżnia okoliczność, że interes prawny musi istnieć obiektywnie, a interes faktyczny może ograniczać się jedynie do subiektywnego przekonania jednostki⁴⁹.

Na gruncie postępowania administracyjnego art. 28 k.p.a. uzależnia możliwość stania się stroną postępowania lub żądania dokonania czynności od związku tego postępowania z interesem prawnym podmiotu. W literaturze podkreśla się, że interes ten musi być obiektywny, a nie

⁴⁴ J. Brylak, *Instytucja gravamen w postępowaniu karnym*, Warszawa 2013, s. 75.

⁴⁵ Ograniczenie to nie dotyczy oskarżyciela publicznego.

⁴⁶ Np. podstawy umorzenia postępowania karnego z powodów formalnych, m.in. przedawnienia, podczas gdy podejrzany pragnie uzyskać umorzenie ze względu na brak znamion czynu zabronionego.

⁴⁷ J. Skorupka, *Formalne pozytywne warunki dopuszczalności procesu*, [w:] *System Prawa Karnego Procesowego*, red. serii P. Hofmański, t. 4: *Dopuszczalność procesu*, red. M. Jeż-Ludwichowska, A. Lach, Warszawa 2015, s. 236–237.

⁴⁸ A.S. Duda, *Interes prawny...*, s. 108.

⁴⁹ M. Zdyb, *Interes prawny jednostki...*, s. 31–38.

jedynie subiektywny, i podlega ocenie przez organ administracyjny przed merytorycznym rozstrzygnięciem sprawy. Interes prawny w postępowaniu administracyjnym traktowany jest zatem jako przesłanka dopuszczalności procesu, w konsekwencji zaś jego brak oznacza brak przymiotu strony postępowania skutkujący odmową jego wszczęcia lub umorzeniem⁵⁰.

Z. Hahn⁵¹ i J. Klimkowicz⁵² uważają, że epitet „prawny” oznacza, iż interes musi mieć podstawę w przepisach prawa. Podobnie według M. Zdyba interesem prawnym są te „interesy faktyczne, które znajdują zabezpieczenie w prawie”⁵³. Z kolei P.O. Ekelöf twierdzi, że o istnieniu interesu prawnego można mówić w sytuacji, gdy „cieszy się on ochroną prawną w myśl obowiązującego prawa”⁵⁴.

O tym, że dany interes jest interesem prawnym, nie może decydować subiektywne odczucie podmiotu mającego dany interes, jako że interes ten musi mieć oparcie w prawie. Podobnie według większości autorów publikujących na gruncie prawa administracyjnego interes prawny tym się różni od interesu faktycznego, że stanowi przedmiot czyjegось zainteresowania, które znajduje oparcie w jakimś przepisie obowiązującego prawa ustanawiającym normę prawa materialnego⁵⁵; tezę tę na gruncie prawa cywilnego podnosi również J. Korzonek⁵⁶. Natomiast J. Borkowski rozumie szerzej, twierdząc, że interes prawny może istnieć nawet wtedy, gdy ma on swoje ugruntowanie w jakimkolwiek przepisie

⁵⁰ Z. Kmiecik, J. Wegner, *Komentarz do art. 28*, [w:] Z. Kmiecik, J. Wegner, M. Wojtuń, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 211–213.

⁵¹ Z. Hahn, *Interes prawny w skardze o ustalenie*, PPC 1935/23, s. 706.

⁵² J. Klimkowicz, *Interwencja uboczna...*, s. 50–51.

⁵³ M. Zdyb, *Interes prawny jednostki...*, s. 31.

⁵⁴ P.O. Ekelöf, *Das rechtliche Interesse als Interventionsgrund*, [w:] *Festschrift Justus Wilhelm Hedemann zum sechzigsten Geburtstag*, red. R. Freisler, G. Löning, H. C. Nipperdey, Jena 1938, s. 206, cyt. za: J. Klimkowicz, *Interwencja uboczna...*, s. 50–51.

⁵⁵ M. Szewczyk, *Interes prawny jako kryterium wyłączenia radnego od udziału w głosowaniu*, RPEiS 2015/3, s. 230.

⁵⁶ J. Korzonek, *Przyczynki do polskiego procesu cywilnego*, Kraków 1931, s. 136.

prawa, nie tylko w tym zaliczanym do kategorii przepisów o charakterze materialnym⁵⁷.

Na gruncie nauki postępowania cywilnego H. Trammer wskazuje, że „przedmiotem, któremu sąd udziela ochrony, jest zawsze interes prawny”, podkreślając, że przez wykazanie roszczenia w procesie powód wykazuje także istnienie interesu prawnego⁵⁸. Podobnie twierdzi W. Broniewicz, podnosząc nawet, że interes prawny jest jednym z warunków pozwalających na uwzględnienie powództwa przez sąd⁵⁹. Zdaniem autora jednak interes tym się różni od potrzeby, że potrzeba istnieje obiektywnie, interes zaś jest subiektywnym doznaniem danego podmiotu⁶⁰.

K. Stefko jako interes prawny rozumie sytuację, w której „strona mająca pewne uprawnienie lub pozostająca w pewnym stosunku prawnym, potrzebuje [...] obrony, którą ma jej dać wyrok”, a ta potrzeba obrony ma istnieć „ze względu na konieczność utrzymania czy zrealizowania swych praw wobec pretensji drugiej strony”⁶¹. S. Włodyka interes prawny traktuje synonimicznie z określeniem potrzeby uzyskania ochrony prawnej⁶². T. Rowiński definiuje interes prawny jako „obiektywną, czyli rzeczywiście istniejącą, a nie tylko hipotetyczną, czyli twierdzoną przez stronę i subiektywną, potrzebę ochrony prawnej”⁶³.

Orzecznictwo sądów cywilnych interes prawny traktuje jako „potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej się powód znajduje”⁶⁴.

⁵⁷ J. Borkowski, *Komentarz do art. 28*, [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2000, s. 206.

⁵⁸ H. Trammer, *Następcza bezprzedmiotowość procesu cywilnego*, Kraków 1950, s. 13.

⁵⁹ W. Broniewicz, *Interes prawny przy powództwie o zasądzenie*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego Seria I. Nauki Humanistyczno-Społeczne” 1964/37, s. 138.

⁶⁰ Tamże, s. 130–131.

⁶¹ K. Stefko, *Procedura cywilna wedle stenogramu wykładów uniwersyteckich*, t. 2, Lwów 1928, s. 11.

⁶² S. Włodyka, *Interes prawny jako przesłanka dopuszczalności zaskarżenia w procesie cywilnym*, NP 1963/9, s. 931.

⁶³ T. Rowiński, *Interes prawny...*, s. 22.

⁶⁴ Uchwała SN z 25.01.1995 r., III CZP 179/94, OSNC 1995/5, poz. 76; wyrok SN z 19.02.2002 r., IV CKN 769/00, OSNC 2003/1, poz. 13.

Uznaje się, że ta potrzeba prawna musi istnieć obiektywnie⁶⁵, z tym że decydujący dla uznania istnienia interesu prawnego jest już sam możliwy wpływ rozstrzygnięcia na sytuację prawną podmiotu⁶⁶. Interes prawny swoje źródła ma nie tylko w obecnych stosunkach prawnych i prawach, ale może dotyczyć również „przyszłych lub prawdopodobnych stosunków prawnych”. Sąd Najwyższy podnosi, że interes prawny wynika z bezpośredniego zagrożenia lub naruszenia prawa powoda, bądź też zapobiega temu zagrożeniu⁶⁷.

Należy jednak oddzielić kategorię interesu prawnego od kategorii zasadności żądania, którego interes prawny dotyczy. Obiektywność potrzeby uzyskania ochrony prawnej nie może prowadzić do uznania, że interes prawny istnieje wyłącznie w przypadkach faktycznego naruszenia lub zagrożenia prawa jednostki. Takie pojmowanie omawianego pojęcia prowadziłyby do zrównania interesu prawnego z kwestią zasadności powództwa lub innych czynności i jako taka traciłaby sens praktyczny. Jednocześnie prowadziłyby to do wykluczenia posiadania interesu prawnego w przypadku wnoszenia każdego obiektywnie bezzasadnego środka prawnego – czy to powództwa, czy środka zaskarżenia od niekorzystnego orzeczenia – ale także wykluczenia uczestnictwa w postępowaniu nieprocesowym, w którym wniosek podlega oddaleniu. Słusznie jednak podnosi T. Rowiński, że wykluczone jest przyjęcie interesu prawnego w każdym przypadku, w którym strona subiektywnie twierdzi, iż jej prawa są naruszone, albowiem prowadziłyby to w konsekwencji do przyjęcia istnienia interesu prawnego w każdym przypadku⁶⁸.

Nie przesadzając w tym miejscu o roli interesu prawnego w powództwie, uznaję jednak, że ta kategoria nie powinna być utożsamiana z samą zasadnością powództwa. Moim zdaniem o obiektywnym istnieniu potrzeby uzyskania ochrony prawnej decyduje prawna podstawa tej potrzeby

⁶⁵ Wyroki SN: z 29.03.2012 r., I CSK 325/11, LEX; z 15.10.2002 r., II CKN 833/00, LEX.

⁶⁶ Wyrok SN z 22.11.2013 r., II CSK 114/13, LEX.

⁶⁷ Wyrok SN z 25.02.2021 r., III CSKP 64/21, LEX.

⁶⁸ T. Rowiński, *Interes prawny...*, s. 184.